Eryda 1(1), 2015

Magdalena Ziółek

Fundamentalizm islamski a zagrożenia terrorystyczne we Francji

Islam przez stulecia zdobywał grono zwolenników i obejmował swoim zasięgiem coraz to nowe terytoria. Obecnie jest to druga religia na świecie pod względem liczby wyznawców, a wskaźnik ten stale rośnie. We Francji, zamieszkiwanej w dużej części przez społeczność imigrantów, odsetek ludności muzułmańskiej jest najwyższy pośród państw Europy Zachodniej. Ludność muzułmańska ze względu na specyficzną kulturę trudno asymiluje się ze społeczeństwem francuskim, co skutkuje jej izolacją. Również polityka rządu francuskiego poprzez angażowanie się w konflikty zbrojne na Bliskim Wschodzie oraz np. wprowadzenie zakazu publicznego noszenia burek, powiększa wewnętrzne podziały. Z tego powodu Republika Francuska narażona jest na ryzyko ataków ze strony radykalnych muzułmanów, zwolenników dżihadu. Celem artykułu jest odpowiedź na następujące pytania: w jakim stopniu wysoki odsetek społeczności muzułmańskiej we Francji wpływa na poziom zagrożenia terrorystycznego w tym kraju oraz jakie działania podejmowane są przez francuskie władze w celu zminimalizowania ryzyka tych ataków. Analizie poddano zamachy terrorystyczne przeprowadzone we Francji przez radykalnych wyznawców islamu w latach 1986-2015 oraz ustawodawstwo Republiki Francuskiej służące walce z terroryzmem. Scharakteryzowano również społeczność muzułmańską we Francji oraz stosunek do niej francuskiej opinii publicznej.

Przez fundamentalizm religijny rozumie się bezwzględne przestrzeganie norm w obrębie religii, które może przyjmować formę narzucania tych norm zarówno współwyznawcom, jak również osobom wyznającym inną wiarę. Fundamentaliści religijni są przekonani o całkowitej słuszności wyznawanych poglądów oraz nie akceptują przekonań innych ludzi. Fundamentalizm może dotyczyć wszystkich religii, w szczególności tych opartych na świętych księgach. Jedną z nich jest właśnie islam, stąd można mówić o fundamentalizmie islamskim, który współcześnie jest najszerzej znanym przejawem radykalizmu religijnego.

Od VII wieku islam obejmował swoim zasięgiem coraz liczniejsze terytoria, co w rezultacie doprowadziło do tego, że obecnie uważany jest za drugą pod względem liczby wyznawców religię na świecie. Jak każda religia ma wiele odłamów, z których bardziej radykalne można określić mianem fundamentalizmu islamskiego. Współczesny fundamentalizm islamski czerpie z wieloletniego dorobku radykalnych przedstawicieli tej religii, którzy działali już w średniowieczu. Wtedy to Syryjczyk Ibn

Taymiyya nawoływał do obrony islamu przed zewnętrznymi zagrożeniami[1]. Najsilniej fundamentalizm islamski rozwinął się jednak w XIX i XX wieku, wraz z coraz szerszym rozprzestrzenianiem się ideologii zachodniej na resztę świata, również islamskiego. W latach 20-tych XX wieku zaczęły powstawać pierwsze radykalne ugrupowania głoszące hasła powrotu do źródeł, spośród których najważniejszym było uważane do dzisiaj za wzór fundamentalizmu islamskiego Bractwo Muzułmańskie. Jego hasło przewodnie brzmiało: „Naszą konstytucją jest Koran"[2]. Fundamentalizm islamski cechuje chęć całkowitego powrotu do źródeł doktryny religijnej poprzez odrzucenie wszystkich dotychczasowych reform, głoszenie prawa szariatu oraz prymatu życia religijnego nad świeckim i tym samym podporządkowanie struktur prawnych religii. Charakterystyczne jest także dążenie do utworzenia państwa islamskiego, zwalczanie prób modernizacji islamu oraz nawracanie innowierców. Należy dodać, że działania prowadzone w ramach świętej wojny mogą obejmować zarówno walkę duchową, jak i zbrojną przeciwko wrogom islamu. Trzeba jednak pamiętać, że islam jest religią o wielu odłamach i nie każdy muzułmanin, nawet fundamentalista, jest zwolennikiem działań zbrojnych, a nawet terrorystycznych, choć niewątpliwie wśród radykałów taka postawa jest bardziej prawdopodobna.

Współczesny fundamentalizm islamski ma swoje źródło między innymi w rosnącym sprzeciwie muzułmanów wobec procesów globalizacyjnych, które wkraczają do dotychczas zamkniętych na cywilizację zachodnią krajów islamskich. Stale poszerza on również grono swoich wyznawców. Zjawisko to spowodowane jest głównie dostępnością mediów. Prasa, radio, telewizja, a zwłaszcza Internet – stale i z dużą siła przebicia rozpropagowują treści o charakterze islamistycznym na całym świecie, dzięki czemu fundamentaliści oraz radykałowie wciąż zyskują kolejnych zwolenników. Jednym z najbardziej narażonych na to krajów europejskich jest Francja.

Należy odpowiedzieć na pytanie dlaczego to właśnie Republika Francuska jest szczególnie podatna na szerzenie się fundamentalizmu islamskiego na jej terytorium. Pojawienie się islamu na terenie Francji wynika z przeszłości tego kraju i posiadania kolonii w Afryce Północnej: Maroka i Algierii. Wskutek imigracji dużej ilości maghrebiańczyków dziś odsetek muzułmanów wśród francuskiej społeczności wynosi 7,5%, co stanowi najwyższy wskaźnik spośród wszystkich krajów europejskich[3]. Co więcej, przewiduje się, że liczba ta będzie stale wzrastać, głównie z dwóch powodów: wskutek

---

[1] Zob.: L. Ho Thanh, *Fundamentalizm islamski wobec współczesnego bezpieczeństwa. Rola „kaznodziejów" i „szarlatanów"*, „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego 2010", vol. 4, s. 1.
[2] G. Kepel, *Święta Wojna. Ekspansja i upadek fundamentalizmu muzułmańskiego*, Wydawnictwo Dialog, Warszawa 2003, s. 34.
[3] Zob. *Muslim population by country*, Pew Research Center, http://www.pewforum.org/2011/01/27/table-muslim-population-by-country/, styczeń 2011, (dostep: 20.03.2015r.).

stale trwającej imigracji, zarówno legalnej, jak i nielegalnej oraz ze względu na znacznie wyższy niż wśród rodowitych Francuzów wskaźnik przyrostu naturalnego wśród ludności muzułmańskiej. Ponadto w ciągu ostatnich paru miesięcy, nawet mimo zamachów terrorystycznych o podłożu islamskim w Paryżu, obserwuje się we Francji wzrost liczby konwersji na islam[4]. Należy jednak dodać, że liczba wyznawców jednej z najbardziej radykalnych odmian islamu, tj. salafizmu w 2006 roku wynosiła około 5 tys. osób[5], obecnie szacuje się, że jest ich około 10-20 tys., a ze światopoglądem tym utożsamiają się zwykle ludzie młodzi, poniżej 30 roku życia[6].

Liczni muzułmanie – imigranci, pochodzący z krajów Maghrebu, zwykle nie asymilują się z rdzenną ludnością francuską. Często dążą tylko do pielęgnowania swoich obyczajów i odrzucają kulturę Zachodu. Mimo to mają postawę roszczeniową w stosunku do władz, pod których jurysdykcją przyszło im żyć. Doprowadziło to z biegiem czasu do domagania się przez nich odpowiednich przywilejów umożliwiających np. przerwę na modlitwę w czasie pracy. Innym przykładem jest prawny zakaz noszenia burek w miejscach publicznych, wprowadzony we Francji w kwietniu 2011 roku, który spotkał się z licznymi protestami ze strony ludności muzułmańskiej. Ponadto muzułmanie odcinając się od zachodniej kultury są niejako wykluczeni ze społeczeństwa i wolą żyć tylko w obrębie swojej własnej społeczności. Doprowadziło to do zjawiska tzw. gettoizacji. Brak asymilacji potwierdzają wyniki sondażu przeprowadzonego w 2012 roku przez Francuski Instytutu Opinii Publicznej (Institut Français de l'Opinion Publique – IFOP), w którym zbadano postawę mieszkańców Francji w stosunku do muzułmanów[7]. Można zauważyć, że nastawienie to nie było przychylne. Na pytanie: *Czy obecność społeczności muzułmańskiej jest dla tożsamości Francji raczej groźna*, aż 43% respondentów odpowiedziało twierdząco, 67% osób stwierdziło, że muzułmanie nie są zintegrowani z francuskim społeczeństwem, a główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest odrzucenie chęci integrowania się i zbyt duże różnice kulturowe. Respondenci mieli również wybrać z listy cechy, które ich zdaniem najsilniej odpowiadają wyobrażeniu islamu. Kolejno z najwyższym odsetkiem głosów uplasowały się cechy pejoratywne: odrzucenie wartości zachodnich (63%), fanatyzm (57%), posłuszeństwo (46%) oraz przemoc (38%). Dla porównania demokrację wskazało tylko 5% ankietowanych, a wolność i sprawiedliwość po 7%. Aż 60% respondentów zdecydowało również, że obecno-

---

[4] Zob. Tout sur Algérie, *Hausse des conversions à l'Islam en France*, http://www.tsa-algerie.com/2015/02/12/hausse-des-conversions-a-lislam-en-france/, (dostep: 20.03.2015r.).

[5] Zob. International Crisis Group, *La France face à ses musulmans: émeutes, jihadisme et dépolitisation*, Rapport Europe N°172, 9 mars 2006, s. 13.

[6] Zob. L'express, *Qui sont les salafistes en France?*, http://www.lexpress.fr/actualite/societe/qui-sont-les-salafistes-en-france_1162192.html, (dostep: : 20.03.2015r.).

[7] Zob. Institut Français de l'Opinion Publique, *L'image de l'islam en france,* http://www.lefigaro.fr/assets/pdf/sondage-ipsos-islam-france.pdf, (dostep: 23.03.2015r.).

ści islamu we Francji jest zbyt duża. Według raportu Wspólnoty Przeciwko Islamofobii we Francji (CCIF – Collectif contre l'islamophobie en France) w 2013 roku we Francji doszło do 691 aktów skierowanych przeciwko ludności muzułmańskiej, obejmujących m.in. przejawy dyskryminacji, przemoc fizyczną i werbalną. Stanowi to 47% wzrost w stosunku do roku 2012[8]. Warto dodać, że po styczniowym ataku terrorystycznym nasiliły się głosy wzywające do znacznego ograniczenia imigracji osób pochodzących z krajów muzułmańskich, a wręcz zmiany dotychczasowej polityki otwartości wobec imigrantów.

Ponadto w miejscach zdominowanych przez ludność muzułmańską rodzi się dużo problemów, które dotykają całą społeczność, a hasła fundamentalizmu islamskiego, również jego radykalnych odmian, zyskują na popularności. Społeczność muzułmańską dotyka także znacznie wyższy wskaźnik bezrobocia niż imigrantów pochodzących z innych krajów[9]. Ponadto wśród wyalienowanej ludności muzułmańskiej obserwuje się wysoki poziom przestępczości – wśród osadzonych we francuskich zakładach karnych 60-70% to właśnie muzułmanie[10]. Ponadto w więzieniach zauważa się zjawisko radykalizacji, ponieważ stanowią one doskonałe miejsce do werbowania nowych zwolenników. Niektórzy więźniowie są wręcz zmuszani do konwersji na islam[11]. Chérif Kouachi, jeden z braci odpowiedzialnych za zamach na paryską redakcję tygodnika „Charlie Hebdo" oraz Amédy Coulibaly, który dzień po zamachu zabił policjantkę i zabarykadował się z zakładnikami w paryskim sklepie, poznali się właśnie w więzieniu. Również Mohamed Merah, odpowiedzialny za ataki w Tuluzie i Montauban w 2012 roku zradykalizował swoje poglądy podczas pobytu w więzieniu[12].

Kluczowym i bardzo niepokojącym w Republice Francuskiej problemem wśród społeczności muzułmańskiej jest wzrost liczby Francuzów, którzy zwracają się ku dżihadowi. Postanawiają wstąpić w szeregi radykalnych organizacji głoszących fundamentalizm islamski i walczyć u boku Państwa Islamskiego (ISIS) lub innych organizacji, we wszystkich krajach, w których toczona jest tak zwana „święta wojna" przeciw Zachodowi i niewiernym. Ilość wyjazdów Francuzów za granicę w tym celu podwoiła się od

---

[8] Zob. Collectif contre l'islamophobie en France, *Rapport 2014*, s. 8, http://www.islamophobie.net/rapport-annuel, (dostep: 23.03.2015r.).
[9] Zob. International Crisis Group, *La France face à ses musulmans....* wyd. cyt., s. 3.
[10] Zob. Saphir news, *L'islam, première religion carcérale en France*, http://www.saphirnews.com/L-islam-premiere-religion-carcerale-en-France_a9004.html, (dostep: 21.03.2015r.).
[11] Zob. Le Figaro, *La prison, creuset de l'islamisme radical*, http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2012/10/08/01016-20121008ARTFIG00689-la-prison-creuset-de-l-islamisme-radical.php?cmtpage=0, (dostep: : 21.03.2015r.).
[12] Zob. L'express, *Prisons, la brèche des imams radicaux,* http://www.lexpress.fr/actualite/prisons-la-breche-des-imams-radicaux_1098190.html, (dostep: 21.03.2015r.).

stycznia 2014 roku[13]. Według danych z listopada 2014 roku 1132 Francuzów wstąpiło w szeregi dżihadystów, by walczyć zwykle na terytorium Syrii i Iraku[14]. Liczba ta stanowi ponad 1/3 osób pochodzących z całej Europy, które podjęły tę samą decyzję. Sytuacja ta nie dotyczy wbrew pozorom tylko młodych mężczyzn. Co najmniej 88 ze zwerbowanych Francuzów to kobiety, a 10 to osoby, które nie ukończyły18 lat[15]. Najmłodszym Francuzem walczącym u boku ISIS był Aby Bakr al-Faransi,13-latek pochodzący ze Strasburga, który zgodnie z informacjami opublikowanymi w Internecie zginął walcząc w imię Allaha[16]. Dotychczas łącznie 90 Francuzów, którzy wstąpili w szeregi ISIS, poniosło śmierć za granicami kraju[17]. Powodem tej radykalizacji islamskiej pośród obywateli Francji, pomijając niewątpliwy wpływ mediów, jest powrót do kraju „weteranów dżihadu", którzy walczyli w Bośni, Czeczenii, Somalii i Iraku. Po powrocie osoby te szukają w środowiskach muzułmańskich swoich następców, prowadząc intensywną propagandę i rekrutując kolejnych bojowników. Są oni cennym nabytkiem dla organizacji terrorystycznych, ponieważ mogą rozpropagowywać hasła dżihadu w języku francuskim, a posiadając francuskie obywatelstwo mogą swobodnie podróżować po kontynencie, działając w ramach organizacji terrorystycznej i rekrutując kolejne osoby[18].

Dlaczego ci młodzi Francuzi podejmują tak radykalną decyzję, by dołączyć do dżihadu? Jak już wspomniano spora część muzułmanów, zwłaszcza pochodząca z biednych środowisk, nie potrafi się odnaleźć w Republice Francuskiej, z której ideami się nie utożsamia. Do tego dochodzą problemy społeczne: wysokie bezrobocie, dyskryminacja społeczna, bieda i brak perspektyw na przyszłość. To wszystko prowadzi do tego, że osoby takie nie mają pomysłu na ułożenie sobie życia we Francji, co wykorzystują organizacje terrorystyczne. Zagubieni nagle odnajdują oparcie we wspólnocie religijnej, a następnie dzięki zradykalizowaniu swoich poglądów i dołączeniu do dżihadu, wydaje im się, że mają misję do wypełnienia i dzięki temu nadają swojemu życiu sens, a przemoc jest środkiem pomagającym rozładować narastającą od lat frustrację. Miejscami sprzyjającymi radykalizacji są jak już wspomniano więzienia, meczety, szkoły i uniwersytety, kluby sportowe i młodzieżowe.

---

[13] Zob. Sputnik news, *Valls: le nombre de candidats européens au djihad en forte hausse,* http://fr.sputniknews.com/france/20150309/1015084022.html, (dostep: 22.03.2015r.).
[14] Zob. Huffington Post, *Les chiffres du jihad en France : plus de mille personnes impliquées en* Syrie, http://www.huffingtonpost.fr/2014/11/17/chiffres-jihad-france-_n_6173192.html, (dostęp: 22.03.2015r.).
[15] Zob. Le Monde, *Qui sont les Français sur la piste du djihad*, http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2014/11/19/qui-sont-les-francais-sur-la-piste-du djihad_4524774_4355770.html, (dostęp: 22.03.2015r.).
[16] Zob. Mirror, *Youngest ISIS member dead: Abu Bakr al-Faransi, 13, killed in fighting in Syria,* http://www.mirror.co.uk/news/world-news/youngest-isis-member-dead-abu-5305881, (dostęp: 22.03.2015r.).
[17] Zob. Sputnik news, *Valls: le nombre de candidats européens au djihad en forte hausse,* http://fr.sputniknews.com/france/20150309/1015084022.html, (dostęp: 22.03.2015r.).
[18] Zob.: B. Kobzarska- Bar, *Fundamentalizm religijny muzułmańskich organizacji terrorystycznych a stan zagrożenia w Europie*, „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego 2014", vol. 8, nr 1, s. 179.

Te wszystkie zjawiska mają wpływ na poziom zagrożenia terrorystycznego we Francji. Państwo to jest w nieustannym niebezpieczeństwie przeprowadzenia na jego terytorium ataku terrorystycznego. Według raportu Europolu, w 2013 roku na terytorium Francji aresztowano 143 osoby podejrzane o działalność terrorystyczną o podłożu religijnym. Druga w kolejności jest Hiszpania, gdzie aresztowano 20 osób. Widać więc znaczną dysproporcję[19]. W 2013 roku miały również miejsce nieudane, udaremnione, bądź dokonane 63 ataki terrorystyczne (w porównaniu do 152 w całej Europie)[20]. I mimo że przesłanki dla przeprowadzenia tych zamachów były różne, i w dalszym ciągu najwięcej z nich dokonały ruchy separatystyczne, a nie religijne, to zamachy ze strony islamskich fundamentalistów stanowią realne zagrożenie dla bezpieczeństwa kraju. W wyniku wysokiego odsetka społeczności wyznania muzułmańskiego we Francji, której członkowie często padają ofiarą dyskryminacji społecznej, odseparowują się od reszty społeczeństwa i nie utożsamiają z zachodnią kulturą. W ten sposób powstaje zjawisko *homegrown terrorism*, rodzimego terroryzmu. Według Magdaleny Adamczuk jest to „przeprowadzanie zamachów przez europejskich muzułmanów w ich rodzimych krajach urodzenia bądź zamieszkania"[21]. Kolejnym czynnikiem podnoszącym ryzyko aktów terrorystycznych o charakterze religijnym jest udział Francji we wcześniejszych latach w międzynarodowych interwencjach zbrojnych prowadzonych w Iraku, Afganistanie i w Mali, oraz dołączenie do koalicji przeciwko Państwu Islamskiemu.

Niestety wielokrotnie nie udało się zapobiec zamachom terrorystycznym ze strony radykalnych islamistów. We wrześniu 1986 roku doszło do zamachu bombowego przed domem handlowym Tati w Paryżu. Zginęło wówczas 7 osób, a ponad 50 zostało rannych. Odpowiedzialnością za ten zamach obarczono libańskich bojowników inspirowanych przez Syrię. Następnie w latach 90-tych miała miejsce seria zamachów terrorystycznych we Francji, które przypisuje się Zbrojnej Grupie Islamskiej (GIA). W Wigilię Bożego Narodzenia 1994 roku czterech terrorystów uprowadziło na algierskim lotnisku samolot linii Air France z 239 osobami na pokładzie, zabijając przy tym 3 pasażerów. Terroryści chcieli rozbić maszynę o wieżę Eiffle'a, ale podczas uzupełniania paliwa na lotnisku pod Marsylią francuscy komandosi udaremnili ich plany. W lipcu 1995 roku w pociągu podmiejskim na paryskiej stacji Saint-Michel Notre-Dame wybuchł ładunek

---

[19] Zob. Europol, *TE-SAT 2014 EU Terrorism situation and trend report*, s. 27, https://www.europol.europa.eu/content/te-sat-2014-european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2014, (dostę p: 23.03.2015r.).

[20] Zob. Europol, *TE-SAT 2014 EU Terrorism situation and trend report*, s. 15, https://www.europol.europa.eu/content/te-sat-2014-european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2014, (dostęp: 23.03.2015r.)..

[21] M. Adamczuk, *Rodzimy terroryzm jako zjawisko zagrażające bezpieczeństwu w Europie*, *Bezpieczeństwo narodowe*, 1(17), 2011, s. 1.

z gazem. Zginęło 8 osób, a około 100 zostało rannych. Miesiąc później w pobliżu Łuku Triumfalnego w Paryżu doszło do wybuchu bomby, wskutek czego 17 osób zostało rannych. W dniu 3 grudnia 1996 roku wybuchła kolejna bomba, tym razem w pociągu na stacji kolejowej Port-Royal w Paryżu. Zginęły 4 osoby, a 86 zostało rannych.

Kolejne zamachy terrorystyczne, inspirowane radykalnym islamem, zostały dokonane wiele lat później, w 2012 roku. Przeprowadził je 24-letni Mohammeda Meraha, Francuz algierskiego pochodzenia. Doszło do nich w Montauban oraz przed szkołą żydowską w Tuluzie. W ich wyniku zginęło 7 osób, w tym 3 dzieci[22]. Po tragedii okazało się, że terrorysta powiązany był z islamskimi ekstremistami, odbywał nawet specjalne szkolenia prowadzone przez Al-Qaidę w Afganistanie i Pakistanie. Mohammed Merah zginął w trakcie obławy policji. Do przeprowadzenia zamachów w Tuluzie i Montauban przyznała się organizacja o nazwie Żołnierze Kalifatu[23].

W dniu 7 stycznia 2015 roku bracia Said i Chérif Kouachi, radykalni islamiści, siłą weszli do paryskiej redakcji satyrycznego tygodnika „Charlie Hebdo", który słynął z publikacji karykatur proroka Mahometa, i z zimną krwią zamordowali 12 osób. Atak ten miał być odwetem za regularne publikowanie podobnych karykatur oraz drwiny z islamu. Jeden z zamachowców spędził półtora roku w więzieniu, ponieważ chciał dołączyć do dżihadystów w Iraku, a drugi szkolił się w Jemenie u boku Al-Qaidy[24]. W dniu 8 stycznia 2015 roku, radykalny islamista Amedy Couliably zastrzelił policjantkę w Montrouge, po czym dzień później zamknął się w jednym z paryskich sklepów wraz z kilkunastoma zakładnikami. W wyniku szturmu policji terrorysta zginął. Śmierć poniosło również 4 zakładników.

Do kolejnego zamachu doszło 3 lutego 2015 roku w Nicei. Trzech odbywających patrol żołnierzy zostało zaatakowanych nożem. Zdarzenie miało miejsce przed centrum społeczności żydowskiej[25]. Zamachowcem był 30-letni Moussa Coulibaly, którym już jakiś czas interesowały się francuskie służby specjalne. Próbował on przedostać się do Syrii i wstąpić w szeregi miejscowych dżihadystów, jednak dzięki szybkiej reakcji

---

[22] Zob. M. Ziółek, *Vigipirate jako przykład zapobiegania i zwalczania terroryzmu swe Francji*, *Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego*, nr 11 (6), 2014, s. 307-310.

[23] Zob. Polskie Radio, *Żołnierze kalifatu przyznali się do zamachu*, http://www.polskieradio.pl/5/3/Artykul/571820,Zolnierze-Kalifatu-przyznali-sie-do-zamachu, (dostęp: 24.03.2015r.).

[24] Zob. Wybrocza.pl, *Francja szuka winnych. „Służby bezpieczeństwa zawiodły"*., http://wyborcza.pl/1,75477, 17236405,Francja_szuka_winnych___Sluzby_bezpieczenstwa_zawiodly_.html, (dostęp: 26.03.2015r.).

[25] Zob. Le Figaro, *Vigipirate relevé au niveau "alerte attentat" dans les Alpes-Maritimes*, http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2015/02/04/97001-20150204FILWWW00248-vigipirate-passe-au-niveau-alerte-attentat-dans-les-alpes-maritimes.php#xtor=AL-155-%5Bfacebook%5D, (dostęp : 26.03.2015r.).

służb tureckich, został zawrócony do kraju. Mimo to nie był on pod stałą obserwacją ze strony francuskich służb[26].

Częstotliwość i skala podobnych zajść, a także niewątpliwa atrakcyjność Francji jako celu potencjalnego zamachu terrorystycznego, poskutkowały tym, że kwestia zapewnienia krajowi oraz jego mieszkańcom bezpieczeństwa stała się kluczową dla władz. Dzięki temu nastąpił szereg zmian prawnych w dziedzinie walki z terroryzmem. Opracowane zostały również specjalne procedury mające na celu zapobieganie i zwalczanie terroryzmu.

W celu walki z terroryzmem Francja podjęła szereg działań. Już w 1986 roku przyjęta została pierwsza ustawa o walce z terroryzmem i z zamachami na bezpieczeństwo państwa[27]. By skuteczniej ścigać podejrzanych, w 1994 roku we francuskim prawodawstwie sklasyfikowano terroryzm jako osobny typ przestępstwa, a następnie umożliwiono karanie organizacji za powiązania z grupami terrorystycznymi. Dzięki temu w Republice Francuskiej za działalność o charakterze terrorystycznym można ukarać osoby prawne, co jest ewenementem w skali światowej[28].

Od strony praktycznej wprowadzono możliwość przeprowadzanie restrykcyjnych działań wobec osób podejrzanych o terroryzm, np. nie dość, że we Francji dokonuje się przeszukań mieszkań bez posiadania nakazu (we Francji taki wymóg nie istnieje), to dodatkowo jeśli podejrzewa się działalność o charakterze terrorystycznym, przeszukanie może odbyć się o dowolnej porze (w innych przypadkach tylko w godzinach 6-21)[29].We Francji istnieją także specjalne regulacje w przypadku sądowego rozpatrywania spraw związanych z terroryzmem. W sprawach tych nie może uczestniczyć ława przysięgłych, tylko sędziowie zawodowi, a kary są wyższe niż w przypadku innych przestępstw[30].

Zamachy z 11 września 2001 roku i intensyfikacja międzynarodowego terroryzmu wznowiły debatę na temat terroryzmu i wymusiły kolejne modyfikacje przepisów prawa. Francuska ustawa z 2006 roku dotyczącą walki z terroryzmem kładzie nacisk na stałą współpracę organów państwa w gromadzeniu i wymianie informacji o możliwym zagrożeniu, dzięki czemu można wcześniej przewidzieć potencjalny atak.

---

[26] Zob. RMF24, *Skandal po ataku terrorystycznym na żołnierzy w Nicei,* http://www.rmf24.pl/fakty/swiat/news-skandal-po-ataku-terrorystycznym-na-zolnierzy-w-nicei,nId,1602178#utm_source=paste&utm_medium= paste&utm_campaign=chrome, (dostęp: 26. 03.2015r.).
[27] Zob. *LOI n° 86-1020 du 9 septembre 1986 relative à la lutte contre le terrorisme,* http://legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000693912, (dostęp : 26.03.2015 r.).
[28] Zob.: J. Chodor, K. Chudy, J. Dołęga, E. Posel-Częścik, *Zwalczanie terroryzmu w wybranych krajach Unii Europejskiej (RFN, wielka Brytania, Hiszpania, Francja),* „Biuletyn PISM", 2001, nr 24., s. 286.
[29] Zob. Service Public, *Perquisition,* http://vosdroits.service-public.fr/particuliers/F32326.xhtml#N100A9, (dostęp : 26.03.2015r.).
[30] Zob. France diplomatie, *Fight against terrorism,* http://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy-1/defence-security/terrorism/#so_1, (dostęp: 25.03.2015 r.).

Również w 2006 roku przyjęto tzw. Białą księgę rządu o bezpieczeństwie wewnętrznym w obliczu terroryzmu, która zawiera strategię przeciwdziałania terroryzmowi na kolejne lata. Podkreślono w niej między innymi potrzebę walki z radykalnym islamem i terroryzmem islamskim[31]. Kary za akty o charakterze terrorystycznym zostały podniesione pod koniec 2012 roku w ustawie o bezpieczeństwie i walce z terroryzmem[32].

Najnowsze rozwiązanie prawne, przyjęte ze względu na liczne wyjazdy obywateli francuskich do Iraku i Syrii, zostało promulgowane 13 listopada 2014 roku i pozwala władzom na uniemożliwienie przez 6 miesięcy wyjazdu z Francji osoby podejrzanej o chęć zaangażowania się w działalność o charakterze terrorystycznym. Zakaz może zostać przedłużony do 2 lat[33]. W 2014 roku miała miejsce istotna nowelizacja wprowadzonego 1978 roku i modyfikowanego od tego czasu planu Vigipirate, tj. plan czujności, zapobiegania i ochrony wobec zagrożeń wynikających z działań terrorystycznych, który jest głównym narzędziem walki z terroryzmem we Francji[34]. Ponadto po styczniowych zamachach w Paryżu na bieżąco wprowadzane są kolejne środki pozwalające na skuteczniejszą walczę z terroryzmem. Pod koniec stycznia francuski premier Manuel Valls zapowiedział utworzenie kilku tysięcy nowych miejsc pracy w armii i służbach wywiadowczych.

Oprócz nowych rozwiązań prawnych, władze chcą dotrzeć do zwykłych obywateli i uchronić młodych ludzi przed radykalizacją poglądów, podejmują również inne działania. Warto tu wspomnieć o utworzeniu na rządowej domenie specjalnej strony internetowej „Stop dżihadyzmowi", na której można znaleźć między innymi specjalną broszurę z informacjami, jakie zachowania u bliskich mogą sugerować, że zradykalizowali oni swoje poglądy[35]. Jako niepokojące zjawiska wymieniono między innymi zmianę sposobu ubierania się, zerwanie kontaktów ze znajomymi, czy zaprzestanie oglądania telewizji oraz słuchania muzyki. Osoby, które zaobserwują podobne objawy mogą zadzwonić pod specjalny darmowy numer telefonu, tzw. Zielony Numer.

Fundamentalizm islamski, choć nie jest głównym źródłem zagrożeń terrorystycznych dla Francji, jest niewątpliwie jednym z ważniejszych czynników wpływają-

---

[31] *Livre blanc du Gouvernement sur la sécurité intérieure face au terrorisme*, http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/IMG/pdf/lb_terrorisme.pdf, (dostęp : 26.03.2015r.).

[32] Zob. LOI n° 2012-1432 du 21 décembre 2012 relative à la sécurité et à la lutte contre le terrorisme, http://legifrance.gouv.fr/affichTexte.do;jsessionid=0A3A54D71E15A04A20F206ABAA2017.tpdjo08v_2?cidTexte=JORFTEXT000026809719&dateTexte=&oldAction=rechJO&categorieLien=id, (dostęp: 27.03. 2015r.).

[33] Zob. *LOI n° 2014-1353 du 13 novembre 2014 renforçant les dispositions relatives à la lutte contre le terrorisme,* http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do;jsessionid=38FE1EDC979BAB6F5146BD4422CF912B.tpdjo15v_2?cidTexte=JORFTEXT000029754374&dateTexte=, (dostęp : 27.03.2015r.).

[34] Zob.: M. Ziółek, *Francja wobec zagrożeń terrorystycznych: nowelizacja planu Vigipirate w 2014 roku* (artykuł złożony do druku w czasopiśmie „Securo").

[35] Zob. Stop Djihadisme, *Radicalisation djihadiste – les premiers signes qui peuvent alerter,* http://www.stop-djihadisme.gouv.fr/decrypter.html#bloc1, (dostęp : 27.03.2015r.).

cych na bezpieczeństwie tego kraju. Co więcej, nigdzie w całej Europie nie zatrzymuje się tylu osób podejrzanych o działalności terrorystyczną na tym tle, jak właśnie we Francji. Również z tego kraju wyjeżdża największa ilość osób, które postanowiły dołączyć do dżihadu na Bliskim Wschodzie. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że również liczba muzułmanów w tym kraju jest najwyższa w Unii Europejskiej, więc prawdopodobieństwo radykalizacji jest odpowiednio wyższe niż w innych krajach. Parokrotnie doprowadziło to do tragicznych w skutkach ataków terrorystycznych, ostatnio na początku 2015 roku. Francuskie władze zdając sobie sprawę z tego zagrożenia przyjęły w latach 1986-2014 wiele nowatorskich rozwiązań prawnych umożliwiających skuteczną walkę z terroryzmem o podłożu islamskim, a także prowadziły liczne kampanie informacyjne dla obywateli, uwrażliwiające społeczeństwo francuskie na zagrożenie płynące z tej strony. Prawodawstwo francuskie, w tym najważniejszy w kwestii walki z terroryzmem plan Vigipirate, dzięki elastycznym rozwiązaniom umożliwia podejmowanie skutecznych i sprawnych działań w przypadku wstąpienia zamachów terrorystycznych, jednak nie jest w stanie całkowicie przed nimi uchronić mimo wzmożonej czujności francuskich służb.

Islamic fundamentalism and the terrorists threat in France

Islam has developed since the middle ages. The number of Muslims has been growing and spreading to the new territories. Nowadays, Islam is the fastest growing religion and the second largest religion in the world. Also Islamic fundamentalism has been gaining power and many radical Muslims are willing to fight with the western world in different ways. In France, which is largely inhabited by immigrants and their descendants, the percentage of Muslim population is the highest among the Western European countries. The Muslim population in the French Republic often faces difficulties with assimilation, resulting in even bigger isolation from society. Also, the French government policy, for example, engaging in conflicts in the Middle East or even the *b*anning of wearing burkas and niqabs in public has increased internal divisions. The purpose of this paper is to answer the following questions: how a large number of Muslims in France affect the level of terrorist threat in this country and what steps are taken by a French authorities to protect the country against the risk of a terrorist attack. This analysis includes, among others, the survey results presenting the French attitude to the Muslim population, presentation of terrorist attacks carried out in France by radical Muslims (eg. the attacks in Toulouse and Montauban in 2012, or in Paris in 2015) and French republic legislation in the fight against terrorism.